

Forfatter: Jørgen Hee

Titel: Forstyrernes Forstyrrelse, og Mangelens glædelige Forandring, forestillet i en Prædiken, holden i Holmens Kirke over Evangelium paa tredie Søndag efter Nytaar 1772.

Citation: Jørgen Hee: "Forstyrernes Forstyrrelse, og Mangelens glædelige Forandring, forestillet i en Prædiken, holden i Holmens Kirke over Evangelium paa tredie Søndag efter Nytaar 1772.", i Jørgen Hee: *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 1*, J.R. Thiele, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_001-shoot-workid2_001_001.pdf (tilgået 12. maj 2021)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 1

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[↶](#)

Forstyrernes Forstyrrelse, og Mangelens glædelige Forandring, forestillet i en Prædiken, holden i Holmens Kirke over Evangelium paa tredie Søndag efter Nytaar 1772.

[↶](#) Efter manges indestændige Begiering ved Trykken udgiven, og

[↶](#) Dens indkommende fordel til Beste for Holmens Sogns Fattige bestemmet

[↶](#) af

[↶](#) Jørgen Hee,

[↶](#) Sognepræst for Holmens Menighed, samt Provst ved Søe-Etaten og Garnisonen, saa og Medlem i Missions-Collegio.

[↶](#) Kiøbenhavn.

[↶](#) Trykt hos I. R. Thiele, boende i store Helliggeiststræde.

2

3

[↶](#) Kort

[↶](#) Erindring til Læseren.

[↶](#) Den almindelige Glæde og Velbehag, som alle ret Tænken- de have funden i den nyeligen skeete Forandring i denne Stad og Stat, har og hos mine kiere Tilhørere i Holmens Meenighed yttret sig, i sær ved at baade directe og indirecte tilskynde mig til at gøre den Prædiken, som jeg i Anledning af ovenmældte Tildragelse har af en, Gud selv best bekiendt, gudelig og patriotisk Iver holden i bemældte Kirke, ved Trykken bekiendt for fleere, end dem, som da hørde mig. Læserne, som have hørt den, ville herved behageligst være erindrede, at, ligesom, maaskee, et eller andet, som forhen var betænkt, kan ved Tankernes Udbreedelse paa

4

[↶](#) det hellige Sted være bleven udeladt, og det, som forhen ey var forfattet i Pennen, der i Steden fremført, saa samles nu begge Deelee, saa vidt Hukommelsen har kundet forstrække, med det Hiertens Ønske, at Herrens Arm, som har aabenbaret sig til vor dyrebare Konges høykongelige Regierings og Magtes Handthævelse, saavel som Landets Frelse, maa fremdeelees kiendes hos os og vore Efterkommere ved begge Deeles Bevarelse, og være og forblive hos samtlig Undersaattere i uafladelig Minde, til derved at opmuntres til at love og prise hans hellige Navn, som har giort store Ting imod os, han, som er mægtig, og hans Navn er helligt, og hans Barmhiertighed varer til alle Slægter efter hverandre hos dem, som hannem frygte. Luc. 1, 49. 50.

5

[↶](#) Indgang.

✕ Hvorfor haver du forstyrret os? Herren skal forstyrre dig paa denne Dag.

✕ Saaledes tilledte fordem Josva Achan, da han blev fremledt til at udstaae sin fortjente Straf for den bedrevne Misgjerning ved Stadens Jericho Erobring. Ordene læses Josv. 7. Cap. 25. v. Omstændighederne af Achans onde Gierning anføres i Begyndelsen af dette Capitel at have bestaaet derudi, at han imod Herrens udtrykkelige og strenge Forbud, som omtales i det næst foregaaende siette Capitels 18. v. havde forgrebet sig paa det Gods,

6

✕ 6

✕ som fandtes i Jericho, hvilket Herren havde forbandet, og deraf raget, som han selv maatte bekiende, en kostelig babyloniske Kaabe, 200 Sekel Sølv, og en Guldtunge, det er: et Stykke Guld, gjort i Skikkelse af en Tunge, i Vægten 50 Sekel Guld; dette Tyverie vidste ingen noget af, førend Herren ved en besynderlig Tugtelse paa Israels Børn lod det opdages, nemlig, at, da et lidet Antal Folk blev udsendt til at indtage Staden Ai, befandtes baade Mod imod Fienden, og Velsignelse at være bortviget fra Israels Vaaben, thi Folket flyede, og nogle af dem bleve dræbte, v. 4. 5. deraf mærkte man, at Herren var vreed paa Israel, hvilket gjorde baade Josva og alt Folket mismodigt, som endelig ved Lodkastning fik Gerningsmanden opdaget, nemlig den omtalte Achan, over hvem Dommen allerede af Herren selv var fældet, hvad Straf han skulde have, v. 14. 15, og, da samme Straf skulde fuldføres, sagde Josva til Hannem, som allerede i Begyndelsen mældt er: Hvorfor har du forstyrret os? Herren skal forstyrre dig paa denne Dag. Udi Ordene

✕ mærke vi deels en haard, men derhos sandfærdig Beskyldning, som gøres imod Achan, deels

7

✕ 7

✕ en streng, men derhos retfærdig Dom, folk ham forkyndes, Beskyldningen lyder saaledes:

✕ Hvorfor har du forstyrret os ? At

✕ forstyrre er egentlig at bringe de Ting i Ureede, som før vare i behørig Skik og Orden, hvoraf ey andet kan komme, end Tab og Skade, større eller mindre efter Tingenes Beskaffenhed, som bringes af deres Orden, faa og efter Udstrækningen af Uordentligheden, som indføres; i begge Henseender kan ingen skadeligere Uordentlighed være til, end den, som opvækkes i en Meenighed eller Stat, nemlig naar det, som burde være øverst, kommer til at være under, og ligge nederst, og derimod de ringeste Ting sættes paa det højeste Sted, en ligesaa forvendt Skik, som den, Salomon havde oplevet i sin Tid, da han saae Svenne ride paa Heste, og Fyrster at gaae til Fods, som Svenne. Prædik, 10, 7. Saadan Forstyrrelse skeer formedelst Vedkommendes Ondskab en Deel i Guds, en Deel i Menneskets Sag. I Guds Sag, naar Religionen, som fremholder Guds aabenbarede Villie, og hans hellige Befalninger, samt alt, hvad som angaar Menneskets retskafne Bereedelse til Evigheden, reent sættes til Side, ja trædes under Fødder, og derimod

8

✕ 8

✕ deels de ringere Ting, som blot henhøre til denne Tid, saasom Rigdom og Ære, deels de sletteste Ting, som spilde og fordærve baade Tiden og Gemytterne, saasom al ugudelig Væsen og verdslig Lyst, Tit. 2, 12. Syndens timelige Glæde, som Paulus kalder det, Ebr.

✕ 11, 25. naar, siger jeg, saa forfængelige og uanstændige Ting faae i Daarers Begreb og Begjærlighed det højeste Trin og Sæde, hvor lidet tænkes der da paa Menneskets Pligters? Hvo som har udvalgt slig en Plan, faaer aldrig i Sinde at spørge, som hin spurgte Jesum, hvad skal jeg gjøre, at jeg kan arve det evige Liv? Luc. 10, 25. eller som David spørger, Hvorledes skal jeg betale Herren alle hans Velgjerninger, som han gjør imod mig? Ps. 116,

✕ 12. ney! den spørger snarere, som Judas, hvad vil I give mig? jeg vil forraade eder Ham, nemlig Jesum, Matth. 26, 15. eller, som Absalon, der stod sin Fader baade efter Regjering og Livet, sagde til Achitophel: Hvad skulde vi gjøre, nemlig for at udføre den onde Plan, som Absalon havde lagt? 2 Sam. 16, 20. kort at sige, det, som Menneskene ville gjøre, beholder altid Fortrin for det, de burde gjøre. Saa: dan en Forstyrrelse i Guds Sag var Achab fordem

9

✕ 9

✕ som vel hilsede den nidkiere Guds Mand Propheten Eliam med faa hæsselig en Titel af en Forstyrrelse, fordi

han ikke vilde tie stille til al den Ugudelighed og Uordentlighed, som gik i Svang i Israel, men Elias derimod betydede Achab, hvor rigtig en Forstyrres Navn passede sig paa ham selv, der havde forladt Herrens Bud, og vandrede efter Baal. 1 Kon. 18, 18. Deels skeer Forstyrrelsen i Menneskens Sag, fom dog tillige i mange Henseender kan kaldes Guds Sag, naar den, som er den høyeste i Staten, og hvis Person, Navn, Myndighed, og Befalninger burde være i høyeste Agt og Ære hos enhver, bliver derimod omgaaet og behandlet som en foragtelig og ringe Person; Naar Majestæter forhaanes og bespottes, Jud. v. 8. og deres Billie og Befalninger skal være nedrige og ildesindede Gemytters onde Tykke underkast, hvorledes kan det da andet, end gaae forstyrret til i en Stat, da en Regent, som gierne fulgte gode Raadgiveres Ord, naar han havde det Slags alleene om sig, snarligen kan, som et Menneske, lade sig, som Rhoboam fordem, forleede formedelst slette Tilskynderes blendende Forestillinger til at svare dem ilde, som han ellers havde baade burdt og villet svare

10

[✕ 10](#)

[✕](#) vel. 1 Kong. 12, 14. Paa disse og fleere deslige Maader kommer Tingene i en Stat i Uorden ved Menneskenes slette Omgang, hvoraf dette paa Guds Side flyder til en Straf, at Han, som i Lydigheds Orden har tilsagt Menneskene sin Velsignelse og Hielp, thi det heder vilde I lyde mig, da skulde I nyde Landets Gode, Es. 1, 19. holder, som en retfærdig Gud, hvor Lydigheds Orden brydes, saadant sit Løftes Opfyldelse tilbage, hvorudi saadan en Forstyrre, som Achan, kan have Skyld, der baade med sit Exempel og sine Tilskyndelser drager mange fleere paa Forstyrrelsens Vey med sig, saa og derved jager Herren, som er Ordenens Gud, med sin Velsignelse bort fra en Skat, hvilket just var det, som Josva bebrydede Achan i vore Indgangs Ord, da han i samme lod ham vide, at, som det altid var Herrens Skik at hielpe og frelse Israels Børn, faa derimod havde han ved sin slette Opførsel gjort Spliid i saadan herlig Skik, hvilket Folket havde faget en Tidende af, da de ikke kunde bestaae imod deres Fiender, som før er meldt, i slig Henseende spørger Josva: Hvorfor hav du forstyrret os? Spørsmålet vil sige dette : hvad Ondt Har Israels Meenighed gjort dig,

11

[✕ 11](#)

[✕](#) at du vilde føre Herrens Vrede over den? hvorfor har Satan opfyldt dit Hierte, som Peder sagde til Anania? Ap. G. 5, 3. og hvorledes kunde dit Gemyt være saa ondt, din Daarlighed og Dristighed saa stor, at du vilde røve det, som Herren havde forbandet, og derved berøve Israel sin dyrebareste Skat, Herrens Bistand og Velsignelse?

[✕](#) Josva, Mine Elskelige, taleder her af en gudelig Nidkiærhed, ikke alleneste som en retfærdig Dommer, men endog som en redelig Israelit, og retskaffen Lem af Herrens Menighed, en hellig Iver for Guds Ære, og et ømt Hierte over Israels Tarv førde Ordet i denne hans Tiltale til Achan; en lige ædel og retsindig Drift hos alle retskafne Lemmer i en Stat forbyder med ligegyldige Øjne ar anfee deres Ondskab og Dumdristighed, som paa alle slags Maader søge at gjøre Forstyrrelse saavel i Kirken, som i Staten, ja sees med Flid at forstyrre alt, hvad i begge Deele er og burde være ordentligt, ikkun for at naae deres skiændige Øyemærke, at ophøye og berige sig selv, ja vel og at erhverve sig et stort Navn af at gjøre Ont, da de hverken have Lyst eller Gaver til

12

[✕ 12](#)

[✕](#) at naae det ved ar gjøre Got, ligesom hiin Herostratus, der søgte et udødeligr Navn i Historien ved at brænde Dianæ Tempel af i Epheso; Naar saadan Fjendskab baade imod Gud og Menneskene mærkes af Kirkens og Statens ægte Lemmer, kunde disse ikke andet, end derved sættes i tilbørlig Sinds Bevægelse,

[✕](#) og spørge, som Josva: Hvorfor har du forstyrret os? hvi sønderræver du? for din Skyld er skeet en Sønderrivelse. 1 Mos. B. 38, 29. Er det den Tak, som Gud skal have, fordi han med saa stor Langmodighed taaler saadanne Vredens Kar, Rom. 9, 22. at alt, hvad de optænke, sigter til hans Forhaanelse? Er det den Tak, som Kirken skal have, fordi den har strax efter deres Indgang i Verden antaget dem, som de Helliges Medborgere og Guds Huusfolk, Ephes. 2, 19. ja opfostret dem i sit Skiød, at de ikkun pønse paa at trykke og qvæle den? Er det den Tak, som Fædernelandet skal have, fordi det pleyer og forsørger dem, at de arbejdede med al Kraft paa dets Forstyrrelse og ødelæggelse ved onde Sæders Indførelse og egennyttige Anslag? Ja er det den Tak, som Landets Fader skal have for at have ophøyet og beviist dem megen

13

[✕ 13](#)

[✕](#) Naade, at de forhaane ham, og søge at gjøre, som den fromme David fordem klagede, hans Ære til

Skiændsel? Psal. 4, 3. Lutter saa- danne Forbrydelser, som ikke kortere, men derhos ikke kraftigere og vissere kunde beskrives, end ved at nævne dem med sit rette Navn:

✕ Forstyrrelse!

✕ Og faadanne Forstyrre have vi, mine Elskelige! som alt for vel bekiendt er, befunden iblant os, hvilke aldeles ingen Uret gøres, naar dennem tillægges det fæle Navn af Guds, Kirkens, og Landets Fiender og Forstyrre, der ikke have havt nok i den Forstyrrelse, som allerede er skeet, ved en kongelig Magtes og Myndigheds Forkrænkelse og Misbrug, Gud veed, ikke til Kirkens og Landets Fordeel, men til begges Skade og deres egne slette Hensigters Befordring, men endog agtede at drive Forstyrrelsen saa vidt, at Eftertiden og Efterslægten skulde deraf Have beholdet en vedvarig skræksom Mindelse, hvis ikke den trofaste Gud havde forebygget det, ved at lade Forstyrrelsen overgaae dem selv, ligesom skede med Achan, som Josva i vore Indgangs Ord forkynder en streng, men derhos vel forskyldt Dom, da han

14

✕ 14

✕ siger: Herren skal forstyrre dig paa

✕ denne Dag. Josva indretter i denne Doms Forkyndelse sin Talemaade efter Achans Forbrydelse, thi, som denne kaldes en Forstyrrelse, saa gives Straffen samme Navn i Overeensstemmelse med Jesu Ord, som siger: Med den samme Maade, som I maale med, skal eder igien maales. Luc. 6, 38. Josva vil da have saa meget sagt: Ikke alleeneste skulde dine Anslag forstyrres, saa at, hvad du har røvet, og tænkte bestandig at besidde, skal tages fra dig, og du, som ventede at kunde gjøre Parade i din babyloniske Kaabe, skal faae en anden Klædning af misdædisk Straf, men endog skal dette blive opfyldt paa den Tid, du mindst Drømte om; thi paa denne Dag, hedder det, skal Herren forstyrre dig, snart skal

✕ din Herlighed og Ondskab have Ende, og du af et skiændigt Arbeyde høste en skiændig Løn.

✕ Vi ville, Mine Elskelige! ikke længere herved opholde os, eller gjøre af det anførte nogen vidtløftig Henegnelse paa de Forstyrre i vor Skat, om hvilke forhen er mæl- det, hvorledes deres Løn og Betaling vil blive, Hvis Bestemmelse hænger af Kongens Retfær

15

✕ 15

✕ dighed og Lovenes retmæssige Paastand, vi ville alleeneste gjøre ved de sidst anførte Josvæ Ord denne Anmærkning, at han ikke alleeneste kalder Achans forestaaende Straf en Forstyrrelse, men endog tilskriver Herren saadan en Gierning, thi han siger: Herren forstyrre Dig ; en Talemaade, som viser, ar, i den Sted Achan i sin Maade at forstyrre Israel paa, havde Diævelen til Medhielper; denne onde Fiende, som stod imod Israel , 1 Krøn. 21, 1, og vilde Folkets Ulykke, havde, som der staaer om Forræderen Juda, indskudt i Achans Hierte, Joh. 13, 2. at han, ved at røre det Forbudne, skulde drage Guds Vrede over Israel, derimod havde Josva og den øvrige Israels Meenighed Herren med sig i at forstyrre saadan Diævelens Anslag, og afstraffe den, som havde været hans Redskab, Herren selv var den, som opdagede den onde Gierning, der forhen var skiult for Josvæ og Israels Øyne, og derved viiste, at han var Folkets Ven, der vilde have det befriet fra den Band, som var kommen over dem ved Achans onde Gierning ; herover havde baade Josva og Israels Meenighed billig Aarsag at glæde sig, og at være saa meget des fyrrigere til at Viise den tilbørlige Nid-

16

✕ 16

✕ kierhed imod Forstyrren, da de vare forsikrede om, at de gjorde Herrens Gierning, naar de afskaffede og borttog den Onde fra sig. 1 Cor. 5, 14. Ved slig Nidkierheds Udøvelse fik Israel Roe, og Herren den Ære, ham tilkom. Den samme skyldes den allerhøyeste Herre af os alle, for den Hemmelse af Forstyrres Ondskab, som i denne Tid er skeet, ved ar forstyrre dem, som havde lige ved en ond Haman saadant Ont i Sinde. Esth. 7, 5. 6. Herrens Navn være evig Ære, som allerede har begyndt at forstyrre vores Forstyrre, har standset deres onde Anslag, og sønderbrudt den Ugudeliges Arm, Pf. 10, 15. ja i Steden for den Bekymring, Frygt og Usikkerhed, i hvilken enhver i sin Stand paa nogen Tid har svevet, har lavet det saa, at vi nu kunde sige med David: Min Siæl kom igjen til din Roe. Ps. 116, 7. Enhver Hadere af al Forstyrrelse, og Elskere af Orden, Flid og Troskab i sit Kald, kan fremdeles være tryk og sikker under den Almægtiges Skygge, Pf. 91, 1. og under en naadig Konges Handthævelse og Beskyttelse. En større Velgjerning, end at den noksom kan betænkes, imidlertid bør den betænkes, saa meget, som mueligt

17

✕ 17 er, og dertil vilde vi nu Nærmere finde Anledning i vor oplæste Dages Evangelio, som vel ikke synes at give synderlig Anledning til saa- dan en Materie, imidlertid ville vi betiene os af de Omstændigheder, som derudi anføres og fortælles saaledes, som de forefindes, og, da vi høre, hvorledes en vis Mangel, som snarligen kunde have forstyrret al Glæden ved den Bryllupsfærd, som Evangelium mælder om, blev ved Jesu almægtige Haand hævet, og paa den glædeligste Maade forandret, faa ville vi ved Guds medarbeydende Aand og Naade gjøre deraf en Sammenligning af det, som skeede her, og er i denne Tid skeet med os, til den Ende betragtede:

✕ En kummerlig Omstændighed glædeligen forandret til almindelig Fordeel og Glæde.

✕ Vi have derved to Ting at mærke:

✕ 1) Omstændigheden, som er kummerlig.

✕ 2) Forandringen, som er almindelig fordelagtig og glædelig.

18

✕ 18

✕ Hvad 1) den kummerlige Omstændighed er angaaende, da, naar vi udtage af vores Dages Evangelio det, som skal være en Afbildning paa samme, synes Billedet at være heelt svagt, thi vel hedder det i Evangelio: dem fattedes viin, men hvad? vilde nogen sige, kan saa uanseelig en Mangel, og saa ubetydelig en Modgang give noget Skin eller Aftegning paa en kummerlig Omstændighed i est Stat? om end dette lidet Sælskab skulde ved denne Færd, og paa denne Tid, som vel varede efter Jødernes Skik i nogle Dage, men dermed havde Ende, savne en Post, som ved slig Anledning holdtes for at være umistelig, da naaede den Trang ikke længere, end til dette Huus, men hverken kunde Byen, som var Cana, og endnu mindre Provintsen, hvori Byen laae, nemlig Galilæa, have nogen Meen eller Hinder deraf; dette er i sig selv rigtig nok, og vi agte derfor ikke i vor Betragtning at strække denne Mangel uden for sin liden Cirkel; Imidlertid, naar vi blive inden sammes Grændser, skulle vi befinde, at samme er i sit Slags af større Betydning og ubehageligere Følge, end den ved første øyekast synes at være og altsaa ey saa utilstrækkeligt et Billede paa en kummerlig Om-

19

✕ 19

✕ stændighed i en Stat, som mangen een maatte maaskee tænke, thi see, Viinen savnedes her, fom vel ikke var hos Jøderne nogen almindelig eller daglig Drik, men just derfor i visse Tilfælde holdtes for uundværelig, saasom ved de høytidelige Maaltider, som holdtes paa Jødernes høye Fest-Dage, hvorved visse OmgangsBægere bleve drukne ey til Overdaadighed, men baade til Erkiendelse af Guds beviiste Velgjerninger, saa og til Opmuntring til bestandig Eenighed og Troeskab med hinanden i at tiene og dyrke den sande Gud, ligesom de alle drukke af et og det samme Bægere, hvortil David synes at hensigte, naar han siger: Jeg vil optage Salighedernes Kalk, og paakalde i Herrens Navn. Pf 116, 13. Ligeledes vare ogsaa Omgangs-Bægerne i Brug og Skik ved Jødernes Bryllupper baade til Taksigelse for Guds Velgierning og Velsignelse af Brudefolkens Forehavende, og, da nu Viinen, hvoraf der rnaaskee formedelst Vedkommendes Fattigdom ikkun havdes liden Forraad, var fluppen, mueligt, da Maaltidet neppe vel var begyndt, saa seer man at Mangelen ikke var faa aldeles ubetydelig, helst, da det er bekiendt, hvor nidkiere Jøderne vare, og hvor ømme over visse

20

✕ 20

✕ Skikke endog af det uvæsentlige Slags, hvorføre det vist vilde blevet en almindelig Bekymring iblant Giæsterne, faa fremt de havde fornummet noget til denne Mangel, de vilde have an feet det for et bedrøvet Forevarsels Tegn for Brudefolkene, og i sær vilde Brudgommen selv været bleven meget rørt derved, som saadan Mangel maatte synes at vilde geraade til Haanhed og slet Omtale. Her finde vi da i det lidet en nogenlunde Afridsning paa det større, jeg meener, den kummerlige Omstændighed i en Skat, som vi have foretaget os at betragte. En Skat kan vi ansee, som en Bryllupsfærd, hvor alles Øyne ere henvendte paa Hovedpersonerne, som ere Brudefolkene, Brudgommen i sær, som Hovedmanden, alles Hierter opfyldte med Glæde over hans Velgaaende, alles Munde fulde af Lykønskninger, og alles Sind henvendte til at bevise ham Ære og Høyagtelse, Brudgommen paa sin Side er og omhyggelig for, at Giæsterne maa være med-deelagtige i den Glæde, som saadan Tid og Færd medfører. Saaledes har det sig og med en Stat, jeg meener en Christen Stat, som erkiender Religionens hellige Baand med al Høyagtelse og ærbødighed, Hovedmanden her

21

✕ 21

✕ er Statens Hoved, det er: En Konge og Regentere, Statens Lemmer ere Giæsterne, eller endnu nærmere at komme Sagen: Kongen er Brudgommen, og Staten Hans trolovede ægtefælle, som baade elskes og haandthæves af sin Konge, saa og i Kierlighed, Underdanighed, og Lydighed er, og bliver ham bestandig hengiven, og begge meddeeltige i det Gode, som fælles Flid under den Høyestes Velsignelse kan tilveyebringe. Vilde nogen meene, at en Brudgoms Navn passer sig ikkun lidet paa en Konges Høye Navn og Kiendemærke i denne Anledning, da vil jeg bede dem at betænke et ulige større Exempel paa dette Sindbillede i Guds egen Søn, Sions Konge, vor velsignede Frelser Jesu, som selv giver sig det Navn af en Brudgom, Matth. 9, 15. og hvis Trolovede Kirken eller de Helliges Forsamling er, som han til evig Tid har trolovet sig, Hos. 2, 19. og som ved Troens Baand hænger fast ved Herren, og er en Aand med ham, 1 Cor. 6, 17. ja som tænker om ham: Min Ven er min, nemlig til Hielp, Forsvar, og Beskiermelse, og jeg er hans, nemlig med uforanderlig Trossab og Lydighed, Høys. 2, 16. kan nu saadant et Billede med Anstændighed siges om

22

✕ 22 Guds Søn, Kongernes Konge i Himlen, saa forsmaaer ingen Christen Konge paa Jorden at blive tagen under samme Billede i Henseende til sin og Statens indbyrdes Forbindelse med Hinanden; men hvor kommer nu det øvrige af Lignelsen fra, og hvilken er den Viin, hvis Savn eller Mangel gjør Statens Tilstand kummerlig? Vi kunde, mine Elskelige! en bestemme noget vissere og ligere til dette Spørsmåals Besvarelse, end ved et gjøre Religionen til saadan Viin, thi alle de gode Virkninger, som Vinens lovlige og ordentlige Brug lader efter sig i det Legemlige, ere ogsaa Følger af Religionens baade rigtige Kundskab og retskafne Anvendelse i Henseende til det moralske og sædelige i Staten, thi, er dette Vinens Virkning, naar den bruges ordentligen, at den opvækker en anstændig Munterhed, Vinen skal glæde et Menneskes Hierte, siger David, Ps. 104, 15. da er det ogsaa Religionens rette Virkning i Hvert Hierte, som føler og følger dens Vished, Hvad Heller den er i høy eller nedrig Stand, at opmuntres derved til at efterkomme med al Troskab og Redelighed sin Pligt, i hvad Besværlighed derved end- ogsaa maatte møde i Betragtning af den Høyeste

23

✕ 23

✕ Herres behagelige Villie, som dermed skeer, saavel som hans Trofasthed i at belønne enhver Troskab i sit Kald, hvad heller han er en Tie- nere eller Frie, Ephes. 6, 8. thi Gud anseer ikke Personer, men hvo som hannem frygter, og gjør Retfærdighed, er ham behagelig iblant allehaande Folk. Apostl. Gr. 10, 34. 35. Ligesom Vinens Virkning hos de Bedrøvede er at dæmpe paa nogen Maade Sorgens Følelse, hvorfor Salomon raader at give dem Viin, som ere bedrøvede i Siælen, Ordspr. 31, 6. saaledes er der intet, som kraftigere overvinder Angestens og Farens Fornemmelse paa Nødens Dag, end Religionens Forvisning paa den faste Grund, at Herren er deres Hielpere, som haabe paa ham; i den Henseende havde den Høysalige og store Konge, Kong Friderich den Fierde udsøgt sig det rette Valgsprog: Herren er min Hielpere, Hvilket i adstil-

✕ lige Slags kummerlige og farlige Tilfælde, fom indfaldt i hans Regierings Tid, gav ham ogsaa tilstrækkelig Forfaring om Herrens Trofasthed i at hielpere, saa at hans Haab blev ubeskiemmet; Rom. 5, 4. 5. ligesom Vinen i sin maadelige Brug styrker Legemet indvortes Deele, hvorfor Paulus raader Timotheum til

24

✕ 24

✕ at bruge lidet Viin, i Timoth. 6, 23. saaledes giver og Religionen den rette Styrke til at anvende Sindets Kræfter paa behørig Maade, faa at Forstand og Begreb ei skal overiile sig, og tage det urette an for det rigtige, Skyggen for Legemet, eller, som endnu værre er, Mørket for at være Lys; Es. 5, 20. ligesom Vinen ogsaa har i visse Maader en Lægedoms Kraft, i sær til at forebygge Forraadnelse og Fordærvelse, hvorfor hiin medlidige Samaritan lod Viin i det ynkelig tilredte Menneskes Saar, Luc. 10, 34. saaledes forebygges ogsaa ved Religionens retskafne Kundskab og øvelse al Uordentlighed, som ellers forkrænker og fordærver en Skat, saa at hverken i Regieringsstanden nogen af Parterne kan faae i Sinde at tænke, end sige at handle til hinandens Fornærmelse, men Regenten erkiender sig at være sat af Gud til at fordre sit Folkes Beste, og Folket derimod bliver fast og stadig ved den Beflutning, som Amasia fordum erklærede i Davids Paahør, at være tagen baade af ham og meenige Israel, da han sagde: David! dine ere vi, og vi holde med dig, du Isai Søn, i Krøn. 13, 18. ey heller tillader Religionen nogen Uordentlighed at indsnige sig i

25

✕ 25

✕ Huus- og Ægtestanden, men meget mere indskierper den rette Orden i den Foreening, som erkiender den

store og hellige Gud for sin Stiftere, da han ikke alleeneste af sin frie Velbehag har anordnet denne saa hellige Stand, og det paa en Tid, da alting var i beste Skik og Orden, nemlig i Uskyldigheds Standen, men endog, ved at hædre denne Stand med sin besynderlige Velsignelse, thi Moses siger udtrykkeligen, at Gud velsignede de tvende første Ægtefolk, 1 Mos. B. 1, 28. derved, siger jeg, kan Herren selv med god Grund siges at have iskiænket Glædens Viin for de tvende første Mennesker paa deres Bryllupsdag, ja endog Guds Søn, vor livsalige Frelser Jesus, som ved sin Ankomst til Verden havde det hellige Øyemærke at oprette det, som ved Syndefaldet var forfaldet og fordærvet, beviiste ved sin naadige Nærværelse ved den Bryllupsfærd, som vor Dags Evangelium mælder om, og ved sin priselige Gierning tillige sammesteds, at, i den Sted formedelst Diævelens Avind, Viisd. 2, 24. Vinen var, at jeg saa skal tale, bleven omskiftet til Vand, Herlighed og Glæde til Synd og Sorrig, saa derimod viiste Jesus her, at han Baade vilde og kunde omvende Vand

26

✕ 26

✕ til Viin, Synd og al Elændighed til Glæde og Lyksalighed, i det han i et Brudehuus aabnede Skuepladsen af hans guddommelige Kraft til at gjøre underlige Gierninger, eller, som det hedder i Evangelio, aabenbarede sin Herlighed, v. ii. Her see vi da det Herlige og Glædelige i en Stat, hvoraf baade Hovedet og Lemmerne, eller, at jeg skal vedblive i Lignelsen, Brudgommen og Giæsterne have fælles Gavn og Nytte, ligesom begge Slags Personer i den her omtalte Bryllupsfærd. Nu dømmehver, hvorledes de ere at ansee, som vilde have en Stat blottet for sin beste Prydelse, som er Religionen, og hvis Plan er denne, at ikke Religionens hellige Baand ftal holde Hierterne i den Tvang, som er den anstændige og paalidelige, men at Tyrannie og Grumhed paa den eene Side, og en slavisk Frygt paa den anden Side skal udrette alting; saadanne kunde med Sandhed siges at borttage Viinen, som glæder baade Guder og Mennesker efter Jothams Ord i hans Lignelse, Dom. 9, 13. og derimod at iskiænke for Giæsterne det bare Vand, ja det beske Vand, som gjør Forbandelse, 4 Mos. B. 5, 18. deraf kommer sandelig ikke nogen Forstand, nogen Lyst, Opmuntring

27

✕ 27 eller Kraft til at efterkomme sine Pligter; hvor Frygt og Usikkerhed hersker, der underkastes Troeskab og Redelighed mange haarde Fristelser, Munterhed til sin Gierning slappes, Dydens Lyst kan snarligen kiølnes, naar ikke Frygt og Ærbødighed for Gud og Haab om den beste Løn i Evigheden skal være Drivere, men alleene de jordiske Fordeele, som dog besynderlig ftaaee aabne for hykkelske og egennyttige Gemytter, som tilstrækkelig have bevæbnet sig med Frækhed og Dumdristighed. Herved lider Regieringsstanden meget, og Huus- eller ægttestanden faaer ogsaa sin Deel af Mangelen, thi hvad følge Religions Foragtere med større Lyst og Fliid, end at faae det saa hellige Baand, som Gud selv har knyttet, opløft, og at Enhver baade i og uden Ærestanden skulde være, som den gamle Jacob sagde om Ruben, Ietfærdig, som Vandet, i Mos. B. 49, 4. udflydende til Skade, som Vandet, der ikke er inddæmnet, og søgende en besynderlig Smag og Sødhed i de stiaalne Vande, Ordspr. 9, 17. det er at ophæve et af de rette Slags Forskiæl imellem Mennesker og de ufornuftige Dyr, naar de første, som endog i sær bør beviise Fornuftens ædle Gave ved en ordentlig Ægte Foreening, og en or

28

✕ 28

✕ dentlig Formeereelse af den menneskelige Slægt, blive saa got som opmuntrede og tilskyndede til at løbe i Fleng, som de sidste; smukke Frietænker-Concepter, og en Plan, som, om der endog intet andet ondt flød af Religions Foragt, kunde allene være nok til at fremstille for Enhver, der tænker endog ikkun, som et Menneske, Religionens Hadere, som Vanskabninger og Afskum i det Menneskelige Sælskab; finde nu disse Leylighed til at indsnige sig i en Stat, og der ikke allene bringe deres onde Anslag frem, men endog ved en tilsnegen Myndighed at ud- brede dem, da mærkes af alle ret tænkende Vanens Mangel i den Høyere Forstaaelse, Velsignelsens Afgang spores jo meere og mee- re, thi hvorfra skal den komme, naar Gud, som er Velsignelsens eene og sande Kilde, foragtes, og hans Veyes Kundskab bortvises, Jobs 21, 14. ja, naar Guds Søn, al Verdens Frelser Jesus trædes med Fødderne, Ebr. 10, 29. da det er ved ham alleene, at Velsignelsen er alle Jordens Slægter forhvert og tilsagt, i Mos. B. 22, 18. denne Mangel indsee og fole de alleene, som ere Brylluppets rette Giæster, jeg meener Kirkens og Statens retskafne Lemmer, som derover ere bekymrede

29

✕ 29

✕ paa egne og Brudgommens Vegne, ja denne sidst benævnte Hovedperson, som de Ondes Anslag og deres skadelige Følger ofte til en Tid kan være skiulte for, ligesom det og vel er troligt, at den her i Evangelio omtalte Mangel blev af Vedkommende med Fliid skiult for Brudgommen, paa det at hans Sinds Roe og Glæde paa denne Dag ikke skulde forstyrres, naar derimod, siger jeg, deres Ondskab, som røve det Beste bort, bliver for Hovedpersonens Øyne opdaget, hvo vil da undre sig over, at hans billige Fortørnelse yttrer sig, og

at det gaaer, som Matthæus fortæller om Kongen, som fik de ubehageligste Tidender om de utaknemmelige Giæsters slette Forhold imod hans Tienere, da det hedder: Der Kongen det hørde, blev han vred, Matth. 22, 7. han fornemmer da, at Religionens og Statens Fiender have alleene været betænkte paa at borttage det, som styrker, og derimod iskiænke det, som svækker. Hvis der nu i saa kummerlig en Omstændighed skal skee en glædelig og fordeelagtig Forandring, da udfordres der meere end blot menneskelig Viisdom og Kraft, hvorpaa vi og finde en Afbildning ved den her i Evangelio omtalte Bryllups Høytid; thi da Vinen fatte-

30

☒ 30

☒ des, var hverken Maria betænkt paa at lade den paa sædvanlig Maade anskaffe for Penge, da Hun mueligt vidste, at Hovedpersonen var dermed ikke synderlig forsynet, men hun, som en troende Siæl, søgte alleene Raad og Hielp hos Jesum, som ogsaa ey høres at vilde følge den almindelige Kiøbe-Orden, thi han maatte da have sagt, som han til en anden Tid sagde, da Brødet manglede for en hungrig Skare, hvor kiøbe vi Brød, at disse kunde æde? Joh. 6, 5. ney, han fandt det fornødent her at gjøre noget nyt og overordentligt, hvormed Mangelen nok skulde blive oprettet, som vi strax faae at høre virkelig at være skeet. Saaledes, naar i en Stat det beste og ædelste begynder at savnes, og det fordærvende derimod har indfunden sig, da hører der sandelig Guds besynderlig Hielp til, om der med Fynd skal vandes Bod paa saa kummerlig en Omstændighed, thi her treffer Mangelen ikke et Huus eller en Familie alleene, men rækker til det ganske og det almindelige, i sær, da Sæderne, af hvis Ordentlighed eller Uordentlighed en Stats Lyksalighed eller Fordærvelse hænger, ere formedelst Vedkommendes onde Anlæg bleve angrebne; slige foraarsager en almindelig Bekymring hos de

31

☒ 31

☒ Retskafne, som gjerne gjorde alt, hvad de formanede, til at see saadan Tilstand forandret, men mærke vel, at en blot menneskelig Arm er dertil alt for svag, tilbede derfor i Troe og Ydmyghed Guds Finger, 2 Mos. B. 8, 19. og den Høyestes høyre Haand, fom kan forandre alting. Ps. 77, 11. Den samme almægtige Haand aabenbarede sig ogsaa her i Ev: angelio, og gjorde den Forandring, som vi dernæst

☒ 2) have efter Løfte at betragte, som et Billede paa den Forandring, der er skeet hos

☒ os, almindelig fordeelagtig og glædelig.

☒ Begge Egenskaber af Forandringen finde vi foreenede ved Jesu Gierning, thi vel havde det været ham en let Sag at gjøre en Forandring ikke til Glæde, men til Bedrøvelse, som Paulus taler i en anden Anledning, Ebr. 12, 11, han kunde have forvandlet Vandet til Blod, fom skeede i Ægypten; Mos. B. 7, 20. men dermed havde Giæsterne kun lidet været tient, en almindelig Hysten og Klagen vilde blevet deraf den første og nærmeste Følge, men o ney! Jesus den fuldkomne Menneske-Ven forandrede Vand til Viin, og det af det beste Slags, v. 10. dette maatte jo gjøre baade For-

32

☒ 32

☒ deelen og Glæden almindelig, og det i en dobbelt Henseende, baade fordi samtlige Tilstædeværende nu kunde derved nyde det, som vi før hørde, ansaaes at være saa umisteligt, saa og i Særdeleshed, fordi de derved fik Anledning til at erkiende saavel Jesu almægtige Haand, der kan gjøre over alle Ting langt overflødigere, end de Ting, som vi bede og forstaae, Eph. 3, 20. saa og hans ømme Hierte, der ey kan ansee de Nødlidendes Trang uden Medlidighed, og hans Trofasthed, som vel lod det gaae temmelig yderlig med Mangelen, men vilde dog ey friste over Formue, 1 Cor. 10, 13. ja gav alle dem, som troe og haabe paa ham et kiendelig Beviis og Prøve paa, at, naar Nøden paa deres Side er størst, er og Hielpen paa Jesu Side nærmest. Saa ønskelig en Forandring skeede her ved Jesu Haand, og dette altsammen gik af i saadan en Stilhed, at ikke Brudgommen selv, ja end ikke Kiøgemesteren vidste det, men allene Tienerne, som havde øst Vandet, v. 9. og efter Mariæ gudelige og sindige Raad ikkun rettede sig efter Jesu Ord og Befaling, v. 5. de gjorde altsaa hvad de formaaede til de Trængendes Hielp, men hvad kunde de gjøre, uden alleene

33

☒ 33

☒ bære Vandet frem? Jesu guddommelige Haand og Kraft maatte skaffe Viin deraf.

☒ Her have vi da, mine Elskelige! et Billede paa den beste Forandring i de anførte slette Omstændigheder i en Stat, Jesus, den almægtige Jesus, i hvor afmægtig Religionens Foragtere holde ham at være, fordi Han

ikke strax lader den fortiente Dom og Straf gaae over deres onde Gierninger. Præd. 8, 11, Jesus, som hersker midt iblant sine Fiender, Ps. 110, 2. i hvor meget Sandhedens Fiender søge at undertrykke hans Rige, ja støde det med al Magt fra sig, han kan gjøre Forandring over al menneskelig Magt, ja over al menneskelig Forventelse, endogsaa, naar man mindst troer ham dertil, og at han vil gjøre det, naar hans Time kommer, derpaa gav han her et klart Beviis og Exempel; naar Sagen ikkun ham befales, hans Hielp i Troen ventes, og i uafladelig Bøn og Paakaldelse søges, naar ikkun de her omtalte Tieneres Exempel følges, der i stille Lydighed gjorde, som Jesus sagde dem, saa at de, som endnu ere redelige og ret- findede i en Stat, vedblive at bevise sig troe enhver i sit Kald og sin Gierning, og ikke lade

34

[✕ 34](#)

[✕](#) sig enten ved skræksomme Aspecter, eller Tillokkelser og onde Exempler forleede til at afvige til højre eller venstre Side, 5 Mos. B. 5, 32. men lade Jesu Villie alleene være den Regel, som de gaae lige frem efter, Gal. 6, 16. saa kommer Jesus nok med Hielpen naar hans Time kommer, som han her baade sagde og gjorde; han veed at omvende Vand til Vim paa meer end en Maade, ikke alleenste saaledes, som her skeede efter Bogstaven, saa og i en figurlig Forstaaelse, naar han lader et Lands Velfærd, som syntes næsten at være overskygget af Trængselens Mørke, fremskinne som et Lys af Mørket, ved at stække Forstyrrenes Magt, men endogsaa forinden midt i de kummerligste Omstændigheder giver han Anledning til saadan en Forandring, der paa nogen Maa- de ligner den, som skeede her, nemlig at de, som gjøre sig nogen Eftertanke om Tingenes Omstændigheder i Tiden, og have Forstands oplyste Øyne til at skiønne og dømme om Got og Ont, kunde ogsaa af de fæleste Aspecter ud- leede de sundeste og nyttigste Lærdomme, thi, naar man seer, at de, som med al Fliid sætte sig imod Religionens Sandhed og Evangelii Vidnesbyrd, forfalde til de skiændige Laster,

35

[✕ 35](#)

[✕](#) afsige Moralitet, ja endog den naturlige Ær- barhed, og ere hengivne i et forvendt Sind til at gjøre usømmelige Ting, Rom. 1, 28. naar man seer, at med Religions Foragt følger ikke alleneste manges Fortrykkelse og Fornærmelse, thi den, der ikke tænker paa nogen Regnskabs Dag, gjør sig ingen Betænkning over at trykke og plage sine Medborgere, ligesom hin onde Tienere, som paa den Regning, at hans Herre udeblev, begyndte at slaae og ilde medhandle sine Medtjenere, Matth. 24, 48. 49. men endog, naar man kiendelig mærker, at Religions Foragt jager Velsignelsen bort, og derimod aabner Døren for Forbandelse, som kiendes af Mislingelse i et og andet Forehavende, saa vel som Armod og Fattigdom, der kommer som en Vandringsmand, og Trang og Mangel lige- som bevæbnet med Skiold. Ordspr. 24, 34. Da vidne slige onde Giæster om Jesu den rette Brudgoms Fraværelse, hvorover Bryllupsfolkene, det er: alle retskafne Lemmer i Kirken og i Sta- ten vel have Aarsag at sørge. Matth. 9, 15. Imidlertid kunde de samme tillige ved de nys omtalte bedrøvelige Tegns Nøyere Betragtning bestyrkes i deres Overbeviisning om Religionens Sandhed, og øyensynligen deraf mærke, at

36

[✕ 36](#)

[✕](#) Guds Frygt og den sande Dyd er allene berettiget til Velsignelsen, den allene og intet andet har Forjættelse baade om dette Liv, som nu er, saa og det tilkommende, 1 Tim. 4, 8. Slig Forestilling tiener til at styrke Guds Børn i en fast Forvisning om Guds Løfters Opfyldelse til deres egen sande baade timelige og evige Velfærds Befordring, ligesaa vist, som de see og erfare hans Truselers Opfyldelse i de Ugudeliges Blottelse for al sand Velsignelse; foruden dette, at Tidens kummerlige Omstændigheder, som de Retsindige trykkes og trænges af, ere kraftige Drivere paa dem til at holde sig inderligen nær til Jesum, som deres eeneste Hielpere, og des ivrigere raabe Dag og Nat til ham, som baade kan og vil redde sine Udvalgte, enddog han synes at tøve nogen Tid, Hvilket gjør dem formedelst Kødets Skrøbelighed ofre utaalmodige, men han er ikke desto mindre langmodig imod dem. Luc. 18, 7. Her har altsaa de Helliges Taalmodighed og Troen, Aabenb. 3, 10. her har deres Haab og Varagtighed i Bønnen noget at øve sig paa, og altsaa bliver Vandet, ja det bitre Vand, endog, før den virkelige Hielp kommer fra Herren, i saadan Henseende, en Sundheds

37

[✕ 37](#)

[✕](#) Viin, og Tornen selv bærer dennem Druer, og Tidselen Figen. Matth. 7, 16. Men i Særdeleshed kiendes Jesu almægtige Haand, der omvender Statens Vand til Viin, naar han lader de Ugudeliges, og baade mod Religionen og Staten fiendtlig sindede Gemytters Anslag aabenbares, og deres fordærvelige Foretagender standses, saa at de, der undfangede Møye, som Eliphaz siger, det er: gaae frugtsommelige med

fordærlige Anslag, de føde Løgn, det er: deres Øyemærke mislinger. Job. 15, 35. de beslutte et Raad, og der bliver dog intet af, de tale et Ord, og det bliver ikke stadfæst, thi Gud er med sine, Es. 8, 2. og hvo kan da være imod dem? Rom. 8, 31. de besnæres selv i deres Paafund og Hænders Gierninger, Ps. 9, 17. de grave en Grav mod deres Næste, Job. 6, 27. men styrte selv derudi; kortsagt: deres Anlæg, som sigtede til Religionens Undertrykkelse og Sædernes Fordærvelse gaaer overstyr, saa at fremdeeles Ordentlighed i enhver Stand kan ventes, Gud gives, det Guds er, og Kongens det Kongens er. Matth. 22, 21. Naar, siger jeg, paa en Tid, som syntes mindst at love nogen slig Forandring, allerhelst paa mildeste Maade,

38

☒ 38

☒ ikke desto mindre en ønskelig Forandring skeer baade i Henseende til Omgangen de»ved, og Følgen deraf, hvorved der sættes Skiæl og Grændse for Diævelens og hans Riges Ondskab, faa at det hedder: Hidtil skal du komme, og ikke længere; Jobs. 38, 11. det kan kaldes en Forandring lige ved den, som Jesus gjorde her, da han omvendte Vand til Viin, mange besværede Hierter lettes derved, mange Øynes Taare stilles, Retsindighed, Fromhed, Menneske-kierlighed, og overalt Guds Frygt, som er en moder til ægte Dyder, der tilforn var ligesom forkuet, tor nu igien opløfte Hovedet, dermed iskiænkes Glædens Viin baade for Brudgommen og Giæsterne, alle ret tænkende lemmer i Sælskabet, fra den Høyeste til den Ringeste, finde, ligesom Jøderne, da Hamans Anslag var gaaet overstyr, høyeste og gyldigste Aarsag at glæde sig, Esth. 8, 17. i den Sted hine, som før frydede sig over det, som mange Retsindige maatte hyle og græde ved. Joh. 16, 20. maa ved saadan Forandring mistrøste og græmme sig, tænkende, som Ezechias fordum: See i Fred paakom mig en Bitterhed, ja en Bitterhed. Es. 38, 17. Men, lad dem ikkun have dette,

39

☒ 39

☒ paa det at de maa see, om de ville lade Øynene aabnes, at Gud er en retfærdig Dommere, som rigtig treffer dem, han har spendt sin Bue imod og meedet til, Psal. 7, 12. 23. men derimod dømmes de Retsindiges Sag, og skikker dem Ret, Mich. 7, 9. lader Kongens Fiender klædes med Skam, men derimod hans Krone blomstres over ham. Ps. 132, 18.

☒ Mine Elskelige! Jeg behøver vel ikke med mange Ord at Viise Lignelsens Betydning og Hensigt i det foredragne, jeg er vis paa, at enhver, som hører mig, kan strax selv gjøre Henegnelsen. Den maatte eene være fremmed i vort Jerusalem, som ikke skulde vide, hvad som i disse Dage er skeet derudi. Luc. 24, 18. En Forandring, ja en stor Forandring, og den glædeligste, som efter forefundne Omstændigheder kunde ønskes, og, som jeg dertil har betjent mig af vores Evangelii Indhold, vel fortjener at sættes i Ligning med Forvandlingen, som her skeede til Brylluppet, thi det ringe har maat vige for det rette, store og ædle, forvovne og ondsksfulde Gemytters Stolthed beffiæmmes, og nedtrykkes, men Thronens rette Eyere er opgangen ligesom Solen i sin Kraft.

40

☒ 40

☒ Dom. 5, 31. De Omstændigheder, som forhen have i mange Henseender været kummerlige baade for Kirken og Staten, ere alt for vel bekiendte, at jeg skulde behøve meget derom at tale, det er heller ikke min Sag at indlade mig i Vedkommendes Plan, som øyensynlig saaes at være denne, at alting skulde omstøbes, ret som der aldrig havde været Viise Folk i Landet for disse, men at de tænkte, at Viisdommen skulde døe med dem. Job. 12, 2. Det er kun min Sag, som Præst, at paatale Religionens og Kirkens Ret, som ingen skal kunde nægte, den jo er bleven temmelig haardt anfægtet ved en og anden Anstalt, hvorved Herrens egen Dag kunde meer og meer komme saa got som i Forglemmelse, og overalt Ureenheds og Letfærdigheds Synd, som baade Skriftens og Verdens Historie viser med mange Exempler at Have draget de besynderlige Guds Vredes Domme over en Stat, og som efter sin onde Art og Beskaffenhed i sig selv, samt alle de indløbende Omstændigheder ey kan andet, end have de fordærligste Følger for en Stat, har faaet ligesom offentlig Friheds Brev; under disse skræksomme Omstændigheder, samt idelig Frygt for noget værre have alle retsindige Kirkens og Landets Børn

41

☒ 41

☒ veemodeligen sukket og jamret sig, som hine, Propheten Ezechiel taler om, Ezech. 9, 4. ja mangen Sorrigs Taar er derudover bleven ud: øst; den Herre, for hvis Ansigt jeg staaer, og i hvis Navn jeg taler, er Vidne med mig, at mine Taare have blandet sig deriblant, men lovet være hans hellige Navn, som har hørt vor Graad, Ps. 6, 9. opfyldt vor Mund med Latter, og vor Tunge med Priis, Psal. 126, 2. og ved at rydde til Side de Religionens og Kirkens Fiender, der hidtil have, som lutter mørke Skyer, omgivet Thronen, skaffet os vor

Lauds Soel, vor dyrebare og indsigtfulde Konge igien at see paa sin Throne, som sin arvelige Eyendom, der vist nok skal adspredde alle Onde med sine Øyne, Ordspr. 20, 8. saa at baade Religion og Stat under hans Regiering skal kunde rose sig imod sine Fiender, ligesom efter Herrens Ord ved Propheten Esaiam, Grantræet og Cederen paa Libanon, det er Israels heele Meenighed og Stat kunde rose sig imod Assyryerne i deres Undergang, da det hedder: Siden du ligger, kommer ingen op al afhugge os. Es 14. 8. Og hvad ville, hvad bør vi vel sige herom? uden det, samme Prophet siger: Det er skeet af Herren, han er underlig i Raad,

42

✕ 42

✕ og stor i Væsen? Es. 28, 29. hvorfor ogsaa hans Navn skal gives Ære for hans Naade og Trofasthed Ps. 115, 1. imod Kongen hans Salvete og Landet hans og Kongens Arv og Eyendom. Saa glædelig en Omskiftelse have alle ærlige Kirkens og Landets Børn i enhver Stand inderligen ønsket, ja gierne vildet være et jordisk Middel dertil, om de end ved at vove Liv og Blod skulde have lagt deres Nidkierhed for Kongens Ære, og den Troskab, de havde svoret Landets Fader, for Dagen, thi den rette Hyrdes Røst kiende de alle, den fremmed derimod agte de ikke, thi de kiende ikke den Fremmedes Røst, Joh. 10, 5. men Gud har ikke funden for behageligt, at de alle herudi skulde bruges, det kommer mig for, at Herrens Tanker herved har været, som fordem, da han i Gedeons Tid agtede at frelse Israel fra Madianiternes Magt, thi Herren vilde da ikke, at Gedeon skulde dertil bruge saa stort et Antal Folk, som han havde tænkt, tilkiendegivende dertil Aarsagen med disse Ord, paa det at Israel ikke skal rose sig imod mig, og sige: Min Haand haver frelst mig. Dom. 7,2. Gud har udført sin Gierning, Es. 10, 12. ved nogle faa, som have fuldført det, de øvrige have tænkt, og hvorledes kunde disse andet, end

43

✕ 43

✕ med Lyst udføre et Værk, hvis eeneste Øyemærke har været den Kongelige Thrones, samt dens Magtes og Æres Hantævelse, og det, som deraf hænger, Religionens og Statens Bevarelse, kort sagt vor dyrebare Arve-Konges Høyhed og Landets Frelse, ja skulde det ikke i kraftigste Maader opmuntre dem, at de herudi havde den til Medhielp, som i Nidkiærhed forbegge Deelee baade i Henseende til Kongen og Landet er i Rigerne det største Lys, Brudgommens nærmeste, ja beste Ven, Kongens trofaste Broder, vor elskværdige Arveprints Friderich, stor af Indsigt i Religionens hellige Sandheder, ey hængende i Hiernen og Hukommelsen allene, men beviislig indgravne i Hiertet, stor af Tankekraft og ædel Tænkemaade, ja stor i sær af Kierlighed til Kongen og Fædernelandet; hvo vilde ikke gierne være med i den Gierning, hvor saa Høy en Siæl havde Haanden i med, hvis Hænder og Hierte er alt for reent til at have med noget nedrigt at bestille? ja herudi har og en Maria havt sin Medvirkning, dreven af samme reene Omhu for Kongens Høyhed og Landets Velfærd, frie for Mariæ Skrøbelighed, som tales om i vor Dags Evangelio, da hun i Begyndelsen var noget overiilende, v. 34, men

44

✕ 44

✕ derimod fuldkommeligen hende liig i den Sindighed, som hun siden efter lod see, da hun befalede Tienerne eeneste at holde sig Jesu Ord og Befaling efterrettelig, og ellers i alle andre Henseender og i alle Tilfælde bevisende en Dronningsmæssig Caractere. Af saa værdiae Redskabe har Jesus i denne Færd betient sig, men, i hvor retsindige deres Tanker, og i hvor redelig deres Hensigt har vret, deres største Flid og forsigtigste Omgang derved var dog, uden Herrens egen Medvirkning og Kraft, ey bleven andet, end Tienernes Gierning, som her øste Vandet, Jesus har gjort Forvandlingen til Viin, og vendt alting uden nogen bedrøvelig eller skadelig Følge, til al- mindelig Trøst, Glæde og Fordeel. Her have vi vel Aarsag at sige, som David: Denne er Dagen, som Herren gjorde, lad os frydes og glædes i ham. Ps 118, 24. Dog er det ikke den eeneste og første Frelses Dag, som vi i vor Tid have oplevet; lad os betænke, hvor stor den Fare var, som Herren nu næsten for ti Aar siden vel viiste os for Øynene, men ey lod os friste til den os tiltænkte Fordærvelse, som vi da truedes med af en udenrigs Fiende, derimod vort kiere Fæderneland baade tænkte og talte de haardeste Ting, ligesom Ze- nacherib @ fordem imod Juda og Jerusalem, men

45

✕ 45

✕ Herren stækkede hans Magt, og reddede os af saa stor en Fare, men, ligesom en indenlands og indenrigs Fiende er ulige farligere for en Stat, og det Slags har i næst forgangne Tid ved overlagte farligste Anlæg søgt at underminere baade den. Kongelige Regierings og Landets Grundvold, saa bliver Herrens Frelse, der har gjort Achitophels og alle hans Medhielperes Raad til Daarlighed 2 Sam. 15, 31. saa meget des kiendeligere i vor Tid, fortiener ogsaa med des større Ærbødighed og Taknemmelighed at ihukommes, og i Særdeleshed saaledes paaskiønnes, at, da de nu omtalte Kirkens og Landets Fiender have, som før er mældt, gjort sig al

muelig Flid for at fordærve Sæderne iblant os, hvorfore de tilbørligen ere i den Stand, de nu sindes i, og faae med Rette det, som deres onde Gierninger have forskyldt. Luc. 23, 41. Vi derimod lade see, hvor dyre- bar vi ansee Herrens Redning fra dette HovedOnde, saavel som andet meere, ved at fremgaae i reene og hellige Sæder, saa at vor Nidkierhed imod Forrædernes store Ondskab, og vor Glæde over deres Undertrykkelse ey skal være beblandet med noget uordentligt Væsen, thi vel have vi Aarsag at sige, som David, at vor Siæl er undkommen, som en Fugl af Fuglefængeres Snare,

46

[✕ 40](#)

[✕](#) Snaren er sønderreven, og vi undkomme, Ps. 124, 7. men her maa vel sees til, at Friheden ikke misbruges, Kiødet til Anledning, Gal.

[✕](#) 5, 13. deraf kan intet mindre komme, end noget Got eller ordentligt, hvorpaa vi endogsaa i denne vor Befrielses og Glædes Tid have seet Prøve i nogles heel uordentlige Opførsel, som neppe skulde i stige eller andre Tilfælde findes grovere hos Tyrker, Tartarer, og Araber, og forgieves besinykkes med noget Navn og Skin af Nidkierhed imod det Slags raadne Lemmer i vor Stat, som paa nogen Tid i Kraft af den før omtalte Liderligheds og Letfærdigheds Beskyttelse alt for kiendelig og aabenbare til Statens Skiændsel og Skade, og alle Retsindiges Græmmelse have formeeret sig, thi lad end saa være, saa findes anden lovlig Udvey og Orden til at see saadan Ukrud og Klinte udryddet af vor Kirkes og Stats Ager ved behørig Afstraffelse efter Landets Lov, som er nidkier imod de Skyldige, dog saaledes, at de Uskyldige derved ikke skulde undgieldes enten paa en eller anden Maade, som ved den blant os bekiendte Røven og Plyndren er skeet, thi det er at rykke Hveden op tilligemed Klinten, Matth. 13, 29. en ligesaa vederstyggelig Gierning i Guds Øyne, som hines Ugudelighed, man har foregivet ved slig Omgang at have Hensigt paa, og en ligesaa vis Forberedelse til Helvede, som denne, thi Røvere have ligesaa liden Arv og Lod ar vente i Guds Rige,

47

[✕ 47](#)

[✕](#) som Horer og Hoerkarle, 1 Cor 6, 9. 10. Al Uordentlighed derfor være forbandet og udryddet iblant os, paa det vore Hjerter maa være stille for Herren til at betænke, hvorledes han har reddet os af en Fare, i hvilken vi temmelig dybt vare nedsiunkne, ligesom Faaret, der allerede er saa nær indsluget af løven, at ikkun to Been eller en Ørelæp, efter Herrens egen Talemaade, er deraf at kiende, og behøves derfor ufortøvet at frelses. Amos 3, 12. Lad os derfor ofre ham vore Hierters Tak, og vore Læbers Øren, Hos. 14, 3, det er: som Paulus forklarer, det Lofoffer formedelst Jesum, nemlig en Frugt af de Læber, som bekiende hans Navn. Ebr. 13, 15, Lad os vise i Gierningen, at vor alvorlige Agt og Tanke er, som Zacharias sagde i sin Lovsang, at nu, vi ere friede af vore Fienders Haand, skulde, ja ville vi tiene Herren uden Frygt i Hellighed og Retfærdighed for hannem alle vore Lives Dage. Luc. 1, 74. 75. Lad os inderligen bede Gud, at han fremdeles naadeligen vil bevare og beskytte sin Salvede, Kongen, som er vor Livs Aande, Begr. 4, 20. imod alle saadannes fordærlige Anslag og Foretagender, der ligne en Achan, en Absalon, en Simei, 2 Sam. 16, 5-8. en Seba, 2 Sam 20, 1. og alle deslige baade Guds og Vlenner skens Fiender. Og hvad dem er angaaede, som i vor Stat have i denne Tid havt og beviist et saa diævelsk Sind, og af hvis fordærlige

48

[✕ 48](#)

[✕](#) Anslag, nogle ere aabenbare, og de øvrige blive vei aabenbare herefter, i Timoth. 5, 24. da, naar vi hensee til den Tilstand, i hvilken de efter Fortieneste ere satte, til Forventelse af deres vel forskyldte Løn og Straf, ville vi af en retskaffen undersøatterlig Ømhed over vor Konges dyrebare Person, samt Nidkierhed for Hans Kongelige Magt, sige, ønske og bede det samme, som Chusi for dum sagde til David, da Absalon, som havde staaet Kongen efter livet og Riget, var geraaden i den Ulykke, som han ved sit ugudelige Foretagende havde ligesom hastet til: 2 Sam. 18, 32. Gid det gaae

[✕](#) alle min Herre Kongens Fiender, og alle dem, som sætte sig imod dig til det Onde, som det er gaaet Drengen, det er Absalon. Amen!